Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S. Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Cap. I. De Sacramentis in Genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

Visual Library

rque in recognitionem ſupremi dominii Dei.

2939 Non ſolvere decimas propriè non eſt ſacrilegium, quia non eſt violatio rei ſacræ; nam decima eſt uſus rei temporalis ex juſtitia debitæ, contrahit tamen ultra malitiam injuſtitiæ, malitiam irreligioſitatis, ſeu irreverentiæ contra Deum; quia, ut advertit D. Thomas 2. 2. q. 87. ſolutio decimarum eſt præcepta, & fit ob duos titulos, nimirum in ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiæ, & in recognitionem ſupremi dominii Dei; ac proinde qui eas non ſolvit, duas malitias contrahit, injuſtitiæ contra juſtitiam commutativam, & irreligioſitatis contra Religionem.

Maſtrius *diſp.* 12. *q.* 2. *art.* 4. Leander *de prec. Eccl. tr.* 6. Clericatus *cap.* 113.

PARS QUARTA

De Sacramentis.

CAPUT I.

De Sacramentis in genere.

SACRAMENTUM

2940 Ex Divo Auguſtino: *Eſt ſignum rei ſacræ, ſeu forma viſibilis inviſibilis gratiæ*, ſed magis complete definitur à Scoto: *Signum ſenſibile gratiam Dei, vel effectum ejus gratuitum, ex inſtitutione divina efficaciter ſignificans, ordinatum ad ſalutem hominis viatoris.*

2941 Dicitur, *gratiam, vel effectum ejus gratuitum*; ob Sacramentum Euchariſtiæ, quod ob prolationem formæ ſupra materiam panis, & vini, non cauſat gratiam inhærentem, ſed effectum gratuitum, nempe gratiam per ſe ſubſiſtentem, qui eſt ipſe Chriſtus ſub ſpeciebus panis, & vini; gratia verò inhærens non cauſatur, niſi poſtea, quando effectus gratuitus, videlicet Chriſtus ſub ſpeciebus recipitur, v. *num.* 2930.

2942 Dicitur, *ex inſtitutione Divina*; quia Sacramenta novæ legis non cauſant gratiam ex opere operantis, ſed ex opere operato; idque ex inſtitutione Chriſti, ad differentiam Sacramentorum veteris legis, quæ non cauſabant gratiam, niſi ex opere operantis, nempe ex diſpoſitione operantis per contritionem; & solùm ex ſe cauſabant quamdam ſanctitatem legalem externam, nempe idoneitatem ad hoc, vel illud faciendum, ſinè qua reputabantur immundi; figurativam tamen noſtræ veræ ſanctitatis, & gratiæ. Exceptâ Circumciſione, quæ non cauſabat gratiam, & delebat originale peccatum ex vi, & efficacia, ſua, ſed intuitu profeſſionis fidei, & Chriſti venturi, per quod Circumciſio differt à Sacramentis novæ legis; quia hæc cauſant gratiam independenter ab omni figura, nec ex merito, aut diſpoſitione operantis; ſed ex vi, & efficacia propria, & ex meritis exhibitis paſſionis Chriſti.

2943 Sacramentalia, *ſunt cæremoniæ quædam ab Eccleſia inſtitutæ ad ornatum, & ſolemnem ritum Sacramentorum.* Talia ſunt: *Oratio Dominica, aſperſio aquæ benedictæ, lar-*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gitio eleemoſyna, benedictio Epiſcopi, &c. Hæc à Sacramẽtis differunt, quia venialia remittunt non ex natura ſua, & ex opere operato, quia pro illis nullibi conſtat de inſtitutione Chriſti, ſed ex opere operantis, quatenùs ex impetratione Eccleſiæ excitant in nobis motum internum virtutis pœnitentiæ venialium; qui motus internus ſufficit, quod ſit pœnitentia formalis, vel virtualis, vel qui referat uſum ſacramentalium ad talem finem; ita Scotus *in 4. diſt. 21. q. 1. litt. E.* Quique effectus non eſt infallibilis, quia non eſt fundatus in aliqua promiſſione, ſed mpetrationis; qua ratione pluribus orationibus, & cæremoniis utitur in benedictione aquæ, &c. ita Maſtrius.

2944 Et quamvis martyrium conferat primam gratiam ex opere operato ex promiſſione Chriſti: *Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo Item: Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam:* Non eſt tamen Sacramentum; quia non eſt à Deo inſtitutum in ſignum commune gratiæ, nec eſt actio quædam ſacra ad Dei cultum ordinata, ſed paſſio, quæ ex ſpeciali privilegio Chriſti habet gratiam conferre patienti.

2945 Inſtitutor igitur Sacramentorum eſt Chriſtus, ut Deus tanquam cauſa principalis ut homo tanquam inſtrumentalis, ſeu miniſterialis; quia ſicut Deus ſolus ut cauſa principalis poteſt producere gratiam; ita ſolus Deus poteſt ſignum inſtituere, quod illam ſignificet.

2946 Dicitur *efficaciter ſignificans*; quia Sacramentum non eſt ſignum ſpeculativum ſignificans id, quod cauſatum ſupponitur, ut fumus ſignificat ignem; ſed ſignum practicum efficax, quatenùs efficaciter cauſat gratiam, quam ſignificat, ſi non ponatur obex ex parte recipientis. Cauſat autem gratiam, vel phyſicè, ut vult D. Thom. vel moraliter, ut docet Scotus: de quo Scholaſtici.

DE MATERIA, FORMA ET INTENTIONE.

2947 SAcramenta ſunt quædam compoſita moralia, ac proinde ad ſimilitudinem compoſiti phyſici, conſtant rebus tanquam materia, & verbis, aut aliquo æquivalente, tanquam forma; inſuper intentione miniſtri. Res dicuntur materia, quia ſunt indifferentes, & paſſivè ſe habent ad hoc, vel illud ſignificandum; verba dicuntur forma, quia res ad hoc ſignificandum determinant; ſic in Baptiſmo aqua, quæ eſt indifferens ad hanc, vel illam ablutionem ſignificandam, eſt materia; verba autem *Ego te baptizo*; nam determinant ad ſignificandam abſolutionem ſpiritualem.

2948 Materia, & forma ſunt partes eſſentiales Sacramenti, intentio verò Miniſtri eſt conditio ſine qua non ita ut ſine ea Sacramentum ſit invalidum; quia Sacramentum debet exerceri modo humano, adeoque debet eſſe volitum. Intentio Miniſtri debet eſſe actualis, aut virtualis, quam vide ...

2949 In recipiente adulto requiritur intentio, quæ ſufficit, quod ſit habitualis ... ſic in Miniſtro; quia plus requiritur ad conficiendum, quàm ad recipiendum; unde ... pienda ſufficit, ut aliquando intenderit ... nunquam revocaverit, ſeu ut non intendat repugnare Sacramento, quod recipit ... ſtrius cum aliis: *vide propoſit. 28. ab Alexandro ... damn.*

2950 Materiæ, & formæ Sacramentorum fuerunt omnes à Chriſto inſtitutæ ... ſingulæ in particulari; & in ſpecie ... namque fuerunt à Chriſto inſtitutæ in ... determinandæ in particulari, & in ſpecie ... Apoſtolis, vel Eccleſia, quæ in ...

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

adhiberet rem ſenſibilem, & verba apta ad exprimendam ſignificationem illam, ad quam exprimendam fuerunt Sacramenta illa à Chriſto inſtituta; ita Doctores com. Maſtrius *diſp.* 1. *n.* 16 Gonet. *de Sacram. in man. tract.* 2. *cap.* 2. & *tr.* 6. *cap.* 3. Gobat *tom.* 1, *tr.* 8, *n.* 51. *vide tom.* 3. *num.* 166.

2951 Si circa materiam, aut formam fiat mutatio ſubſtantialis, Sacramentum eſt invalidum, quia materia, & forma fuerunt à Chriſto inſtituta. Validum verò eſt, licèt regulariter illicitum, ſi mutatio ſit accidentalis. Mutatio tunc dicitur ſubſtantialis, quando ſecundum communem uſum, & exiſtimationem non manet eadem res in ſubſtantia, nec eadem ſignificatio in verbis. Hinc invalidum eſt Sacramentum ex defectu materiæ, ſi conficeretur materia cruda, aut ſi quis baptizaret aqua artificiali; quia ſecundum communem uſum, & exiſtimationem, nec illa eſt panis, ſed vulgò, *paſta*, nec iſta eſt aqua elementaris; validum eſt, ſi panis ſit ater, non albus, & aqua ſit calida; quia eſt mutatio accidentalis: *vide tom.* 3. *num.* 166.

2952 Invalidum eſt ex parte formæ, ſi ſit tanta verborum interruptio, ut moraliter non connectantur: vel ſi forma proferetur diviſim à pluribus, v.gr. unus dicat: *Ego te baptizo*, alius: *In nomine patris*, *&c.* quia ſunt duæ formæ, & ſenſus falſus; validum vero, ſi dicat: *Ego te baptizo in nomine patris, qui te creavit*, *&c.* quia mutatio eſt accidentalis; ita Maſtr.

2953 Item ad valorem Sacramenti requiritur ſimultas, quæ (ut advertit Scotus *in* 4. *d.* 3. *q.* 3. *litt. B.*) ſufficit, quòd ſit moralis, quia Sacramentum eſt compoſitum morale, & tanta quanta in actibus humanis, tanta requiritur, quanta judicio prudenti ſufficit ad efficiendum verborum ſignificationem. Non poteſt autem certa regula tradi; ſed propinquitas temporis debet eſſe major, vel minor, juxta varias Sacramentorum conditiones.

2954 In confectione *Euchariſtiæ*, materia debet eſſe Præſens, quia hoc indicant pronomina demonſtrativa, *Hoc*, Hic. In Sacramento *Pœnitentiæ* admitti poteſt major diſtantia temporis inter accuſationem, & abſolutionem, quia eſt actus judicii, in quo accuſatio præcedit ſententiam, Sic in *matrimonio* multò majus tempus intercedere poteſt inter conſenſum unius, & alterius conjugis, quantum ſufficit, ut unus cenſeatur moraliter permanere, ut in cæteris contractibus. Denique *in Baptiſmo, Confirmatione, Ordine, & Unctione*; talis conjunctio requiritur, ut dum Miniſter verba profert, cenſeatur moraliter lavare, &c, ad quod ſufficit, quòd materia, & forma ſint ſimul quo ad aliquas ſui partes, nempè ut non finiatur, v.gr. ablutio priuſquam incipiant verba, vel ut non finiantur verba, priuſquam incipiat ablutio; ita Maſtrius.

MINISTER SACRAMENTORUM

2955 Debet eſſe in gratia: ſi ſit in mortali, illicitè, & ſacrilegè conficit, ſed validè: pro Euchariſtia conficienda, & recipienda debet præmittere confeſſionem; pro aliis Sacramentis exercendis ſufficit contritio putata: *v. tom.* 3. *num.* 279.

2956 Si Sacramentum conficiat ex pravo fine, ſacrilegium committit, ſed valide conficit, ſi habeat intentionem faciendi, quod Eccleſia intendit.

2957 Sacrilegium committit, ſi adminiſtrationem Sacramenti ſimulet, etiam ſi metus gravis id urgeat, ſive ſimulatio ſit formalis, facta ſcilicet cum intentione decipiendi, ſive

ſive materialis, facta ſinè intentione decipiendi, ſed alio fine. Quia talis ſimulatio eſt gravis irreverentia facta Deo, & Sacramentis, quoniam fingit ſe diſpenſare merita Chriſti, ac proinde illudit Chriſto; & propterea ſimulatio in Sacramentis eſt ab intrinſeco mala, & hac ratione non excuſat metus gravis.

2958 Suadetur, ex *cap. De homine, de celebr. Miſſar.* ubi Innoc. III. damnat factum cujuſdam Sacerdotis, qui ex quo reperiebatur indignus, & adſtrictus ad celebrandum, ad ſatisfaciendum populo, finxit celebrare, & ſuppreſſis verbis conſecrationis, non conſecravit, ſed panem, & vinum purum ſumpſit; factum, inquam, damnat his verbis:

(Cum ergo falſa ſint abjicienda remedia, quæ veris ſunt periculis graviora, licèt is, qui pro ſui criminis conſcientia reputavit ſe indignum, peccet graviter, ſi ſe ingerit irreverenter ad illud; graviùs tamen videtur offendere, qui ſic fraudulenter illud præſumpſerit ſimulare; cum ille in ſolius miſericordis Dei manum incidat, iſte verò non ſolùm Deo (cui non veretur illudere) ſed populo, quem decipit, ſe adſtringat.)

2959 Hinc reſolves. 1. Si hæreticus minaretur mortem Sacerdoti, niſi totum panem in platea venditioni expoſitum conſecraret, non liceret Sacerdoti proferre verba conſecrationis ſinè intentione conſecrandi. 2. Si pœnitens abſolutione indignus minaretur mortem Confeſſario, niſi diſtinctè verba abſolutionis proferat, non poſſet ea proferre ſinè intentione abſolvendi: ità Cardenas *d. 21.* qui *n. 63.* addit, quòd talis Confeſſarius, ad mortem vitandam, poſſet tunc dicere verba abſolutionis: *Ego te abſolvo*, cum intentione abſolvendi à cenſuris, pronunciando ſubmiſſa voce *à cenſuris*, & reticendo *à peccatis*; quia hoc pacto non eſt forma ſacramentalis.

2960 Concedit autem, quod Confeſſarius, qui pœnitentem abſolutione indignum reperit, quatenus, v. gr. eſt in occaſione proxima peccati, quam non vult relinquere, ... prodat apud adſtantes pœnitentis indign... tem, poſſit obmurmurando recitare *Pater noſter, &c.* quia ea non eſt in rigore forma Sacramenti; nam omnino materialiter ſe habet ad Sacramentum, nec ſunt verba abſolutionis; unde propriè eſt medium ad ... dam fractionem ſigilli, ad quod Confeſſarius de jure divino tenetur; & deceptio adſtantium, quæ ſequitur, non intenditur, ſed permittitur; ità ille: *vide in propoſit. 29. ab Inn. XI. damn.*

2961 Non licet à malo miniſtro tolerato, ſed ab Eccleſia interdicto, Sacramenta petere, niſi in articulo mortis, ... alius Sacerdos. Item nec licet ea petere à ... lo miniſtro tolerato, quem tibi ... eſſe in mortali, niſi ſit expoſitus, ... cumbat ex officio miniſtrare, v. gr. ... rochus, vel urgeat neceſſitas; ... ad peccatum inducere, & cooperari ... dubio autem eſt præſumendus bonus: ... *num.* 371.

EFFECTUS SACRAMENTORUM.

2962 OMnia Sacramenta novæ legis conferunt gratiam habitualem, ſeu ſanctificantem, ſive primam, ... Baptiſmus, & Pœnitentia, ſive ſecundam, videlicet augmentum gratiæ præhabitæ, ... reliqua Sacramenta: ut autem hunc ... effectum conferant, requiritur, ut non ... natur obex ex parte ſuſcipientis; ſuſcipiens enim adultus, debet eſſe diſpoſitus ad Baptiſmum, & pœnitentiam, ſaltem per attritionem; ad reliqua verò Sacramenta, per ... tiam; unde pro reliquis ſuſcipiendis debet ...

in gratia. Hinc Baptiſmus, & Pœnitentia dicuntur *Sacramenta mortuorum*; reliqua verò dicuntur *Sacramenta vivorum*; nam Baptiſmus, & Pœnitentia conferuntur homini exiſtenti in peccato, quod ſi eſt mortale, eſt mors animæ. Cætera autem conferuntur homini exiſtenti in gratia, quæ eſt vita animæ: *n*. 2930. & *tom*. 3. *num*. 12.

2963 Ultra gratiam ſanctificantem commune, Sacramenta cauſant gratias particulares ab illa diſtinctas, quæ dicuntur gratiæ ſacramentales; & *ſunt particularia quædam auxilia, quæ Deus opportuno tempore decrevit ſacramenta debite recipienti* ...

2964 Et in ſpecie. Per Baptiſmum regeneramur. Per Confirmationem roboramur ad fidem Chriſti conſtanter confitendam.

Per Euchariſtiam conferuntur ſubſidia ad perſeverandum in gratia, & tentationes vincendas.

Per Pœnitentiam pœna æterna commutatur in temporalem. Per Extremam unctionem conferuntur auxilia ad reſiſtendum tentationibus in mortis articulo occurrentibus.

Per Ordinem conferuntur auxilia ad dignè obeundum Miniſteria Sacra. Et per Matrimonium auxilia ad ejus ſuſtinenda onera, & prolem rectè educandam.

2965 Ultra effectum gratiæ, Baptiſmus, Ordo, & Confirmatio imprimunt characterem in anima, qui eſt indelebilis, non ſic reliqua; ac proinde priora tria ſunt irreiterabilia, nec valeant ſinè ſacrilegio reiterari, reliqua verò poſſunt reiterari.

2966 Character, *eſt ſignum quoddam ſpirituale, quod animæ imprimitur*. Eſt veluti ſigillum indelebile, quod ab anima per peccatum non deletur; imò in ea permanet poſt mortem, ſive beata ſit, ad ſplendorem, ſive damnata, ad confuſionem: *vide tom*. 3.

NUMERUS, ET SUBJECTUM.

2967 SAcramenta novæ legis ſunt ſeptem: *Baptiſmus*, *Confirmatio*, *Euchariſtia*, *Pœnitentia*, *Extrema Unctio*, *Ordo*, & *Matrimonium*. Eſt de fide, ex Trident. *ſeſſ*. 7. *can*. 1. Fuerunt inſtituta ſeptem per analogiam inter vitam corporalem, & ſpiritualem. Hinc 1. Generationi correſpondet: *Baptiſmus*. 2. Augmento: *Confirmatio* 3. Nutrimento: *Euchariſtia*. 4. Medicinæ poſt morbum: *Pœnitentia*. 5. Adjutorio ad tollendas reliquias morbi: *Extrema Unctio*. Reliqua duo ſpectant ad perfectionem Reipublicæ Chriſtianæ: *Ordo* námque ordinatur ad propagationem ſpiritualem: *Matrimonium* verò ad propagationem corporalem.

2968 Subjectum capax Sacramentorum eſt ſolus homo viator, quia pro ejus ſalute fuerunt à Chriſto Sacramenta inſtituta, ut ex definitione: *num*. 2940. *v*. *tom*. 4. *num*. 17.

Scotus *in* 4, *diſt*. 1. *q*. 2. *litt*. *F*, *diſt*. 3. *q*. 2. *litt*. *M*, *N*, *d*. 8. *q*. 1. *litt*, *H*, *d*. 26. *quæſt*. *un*. *litt*. *K*, *d*. 40. *quæſt*. *unic*. *litt*. *F*, *d*. 1. *quæſt*. 3. *litt*. *L*, *d*. 2. *q*. 1. *litt*. *F*, *d*. 1. *q*. 5. *litt*. *A*, *d* 2. *q*. 2. *litt*. *C*, *d*. 1. *q*. 5. *litt*. *A*, *d*. 6. *q*. 10. *litt*. *K*, *d*. 1. *q*. 3. *litt*. *D*, *d*. 2. *q*. 3. *litt*. *D*, *E*, Maſtrius *diſp*. 16. Joan. la Crux, *pag*. 180. Leander *de Sacrament*. *tract*. 1. Tambur. *tom*. 2. *lib*. 1. Buſemb. *lib*. 6. *tr*. 1. Clericatus *c*. 214.

CAPUT II.

DE BAPTISMO.

2969 BAptiſmus communiter definitur cum Mag. *Eſt ablutio corporis exterior facta ſub præſcripta forma verborum*;

 melius

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN